

Orkestern blir verklighet

–Från glansdagarna till det bittra slutet

Bandet bildas

Vi har tidigare konstaterat att Hendersons val av musiker var av stor betydelse för orkesterns höga standard. När bandet väl var etablerat som ett av landets främsta var det troligen inga problem att få fram lämpliga musiker. New York hade gott om fina jazzmän vid 20-talets senare hälft och att sola sig i glansen från "the number one" band lockade de flesta även om lönerna inte alltid var de högsta.

I förstadiet till orkestern när Fletcher arbetade för *Black Swan* fungerade det så att han valde ut musiker från en stab till lämpliga studiogrupper för att göra skivinspelningar. När han fick erbjudande om ett prestigefyllt engagemang på Club Alabam i Harlem var han först inte alls intresserad men lät sig övertalas och satte samman ett band.

Det fanns flera kandidater till det formella ledarskapet; Allie Ross, violinisten som blev den musikaliske ledaren; Don Redman som fick skriva arrangemangen; men Fletcher valdes ut för sitt representativa yttre och sitt fina sätt. *The Fletcher Henderson Orchestra* var ett faktum.

Olika Perioder

Beroende på vilka musiker som präglade orkestern och hur arrangemangen utvecklades, samt naturligtvis beroende på jazzmusikens utveckling i stort, varierade bandets profil. Under en femtonårsperiod från 1924 räknat kan man urskilja fem perioder markerade av olika "sound" på bandets plattor.

Mest dansmusik

Bandet som sattes samman för engagemangen på Club Alabam i januari 1924 och

Roseland Ballroom på sommaren samma år. Musikerna är formellt skickliga och spelar dansmusik med en "stuns" som gör bandet till ett av de bättre på detta område. Vad beträffar jazzinslag som hot-chorus och breaks, är de av ordinär New York-klass vid denna pionjärtid. New York-musikerna spelade rytmiskt stelbent och förlitade sig på noveltyeffekter och andra närmast komiska inslag då de skulle spela hot. I leden fanns dock några musiker som var stadda i jazzmusikalisk utveckling och som snart nådde absoluta toppen som solister; Coleman Hawkins och Charlie Green. En annan musiker som utvecklades var Don Redman som spelade alla saxar, klarinett, oboe och trumpet men som framförallt såg till att bandet fick "a book", det vill säga egna specialskrivna arrangemang.

Armstrong injektion

Liksom Paul Whiteman, den store vite dansbandsmaestron, hade Fletcher näsa för jazztalanger och förstod vikten av att ha med dylika i sitt band, inte bara för att fylla solo-utrymmet utan även för den injektion som de gav orkesterns övriga medlemmar. Under en turné i *Black Swan's* regi med sångerskan Ethel Waters 1922, hade man först imponerats av kornettisten Joe Smith, och när de så småningom kom till New Orleans, blev Henderson till den grad imponerad av den unge Louis Armstrong att han ville anställa honom direkt. Louis avböjde dock på grund av att det inte fanns plats för hans närstående kollega trumslagaren Zutty Singleton. När det nu ett par år senare blev ekonomiskt möjligt för Fletcher att utöka sitt band hade han kvar minnet av den fantastiske kornettisten.

Det erbjudande som Louis fick understeg kraftigt lönen hos King Oliver som han spelade med då, men han såg möjligheterna att klättra vidare på karriär-stegen och accepterade.

En annan sak på Fletchers önskelista var en tredje saxofonist och Armstrong kom med förslaget Buster Bailey som bland annat också spelat med Oliver. När dessa helgutna jazzmusiker kom till New York blev de en sensation. Louis Armstrong fick i stort sett alla jazzinriktade trumpetare att tänka om och Buster Baileys klarinettspel fick Don Redan och Coleman Hawkins att ge upp instrumentet för gott. Nu följde en period av stora inre förändringar under vilka bandets kurs i jazzmusikalisk riktning fastställdes.

Band Nr Ett

Denna period är den egentliga storhetstiden från 1926 och fram till 20-talets slut. Armstrong har lämnat och ersatts av först Rex Stewart och senare Tommy Ladnier som hot solist. De mannar som inte kunde följa med i jazztänkandet har fallit ifrån och

ersatts. Joe Smith och hans bror Russell är viktiga tillgångar i trumpetsektionen, liksom senare Bobby Stark. Det är nu många av de klassiska inspelningarna görs och i många så kallade "band-battles" befäster The Fletcher Henderson Orchestra sin ställning som landets band nummer ett.

Swing!

I slutet på 20-talet och under depressionens första år ger bandet ett mycket ojämnt intryck, åtminstone på skiva. En orsak är att många arrangörer är inblandade och en hel del kommersiella arr spelas in. En annan är att flera av de viktigaste solisterna lämnar och måste ersättas. Coleman Hawkins avhopp för att åka till Europa 1934, är kanske det svåraste att ta för Fletcher. Annars framstår denna årgång som en av hans absolut bästa, vilket fina skivsidor vittnar om. Det är nu mest Hendersons egna fina orkesteringar som spelas och i bandet ingår Irving Randolph och Red Allen på trumpet, Claude Jones och Keg Johnson på tromboner. I saxsektionen är Russel Procope och Hilton Jefferson med

The Fletcher Henderson Orchestra i Atlantic City 1931

sedan några år, och till den viktiga posten som Hawkins efterträdare hittade man Ben Webster. Kompet hade bytt till gitarr och strängbas och präglades av Walter Johnsons fina trumpet.

Christopher Columbus "hit"

Året därpå tvingades Henderson att upplösa sin orkester, men inspirerad av Benny Goodmans stora framgångar fick han en ny upplaga av sitt band på fötter, inkluderande Roy Eldrige och Chu Berry med flera, 1936. Under dessa trettioårsår hade Fletchers bror Horace Henderson dykt upp som en viktig kraft både på pianostolen och som arrangör. När det nya bandet nu spelade in Horaces arr på *Christopher Columbus* blev det en "hit". Tyvärr misslyckades Fletcher sin vana trogen med att dra fördel av detta utmärkta läge och när uppståndelsen efter *Columbus* lagt sig gav han upp bandet 1939 och ägnade sig åt att arrangera för Goodman.

Fletcher Henderson satte samman nya band på 40-talet men kom aldrig tillbaka till de riktigt stora sammanhangen. Åren 1948 och -49 var han huvudsakligen ackompanjör åt Ethel Waters och därmed var han ironiskt nog tillbaka där han börjat sin karriär. Fletcher fick ett slaganfall året därpå och dog 1952.

Fletcher på äldre dar

Skivor och böcker

Det finns naturligtvis åtskilligt om orkestern och dess färgstarka musiker som jag inte hunnit berätta här. För den som vill veta i stort sett allt rekommenderas Walter C. Allens livsverk "Hendersonia". Vill man läsa lite om bandet i lättare form kan man ta "Jazzmasters of the Thirties" som innehåller roande essäer av Rex Stewart.

Beträffande skivor är det tyvärr mycket dåligt bevänt med den tillgängliga Henderson-repertoaren. På 60-talet gav CBS ut en mycket bra box om fyra LP och ett texthäfte: "A Study In Frustration", vilken kom i nypressning i Frankrike för fem-sex år sedan. Undertecknad lyckades beställa den via ett varuhus i Malmö, men att lyckas med den bedriften hör till ovanligheterna. Andra skivor som finns - åtminstone i sinnevärlden - är en dubbel-LP med guldålder-Henderson under pseudonymen Dixie Stompers på EMI och 1934-inspelningarna har nyligen utgivits på märket HEP. På engelska VJM finns flera LP från olika perioder, bland annat en med Louis Armstrong 1924-25. För att få tag i dessa böcker och skivor krävs ibland en verklig kraftanstängning, men ge aldrig upp! Gynna idealister som Hans Wachtmeister/Blue Anchor när det gäller böcker och Leif Anderson/Music Room i skivfrågor, men försök även få fram materialet du söker via bibliotek och de större skivavdelningarna, och om det ändå inte lyckas, annonsera i HotNews efter att få låna böcker och skivor eller efter bandkopior! Musikskatten skall vara tillgänglig för alla som behöver den.

PAUL STRANDBERG